

До видання ж «Дівчина з легенди – Маруся Чурай» безпосередньо мав стосунок, написавши «Переднє слово», також знавець української пісні Михайло Стельмах. Цілком імовірно, що варіанти цієї відомої пісні могли з'явитися й після її оприлюднення Т. Шевченком, як і ще раніше – після її створення Марусею Чурай: тепер це довести неможливо.

Збірка «Дівчина з легенди...» побачила світ в одному з найпрестижніших видавництв того часу – «Дніпро», і якби упорядник Леонід Кауфман авторство цієї пісні не приписав Марусі Чурай, від цього видання не потерпіло б ніяких збитків і не втратило б своєї ваговитості. Тут ми й виходимо на один із принципових моментів – досі ми саме *приписуємо* авторство цього тексту Тарасові Шевченку або ж Марусі Чурай. То й справді, чи можна сьогодні вирішити заплутане часом питання?

Дозволю собі висловити припущення, що першотекст пісні таки належить славній піснет-

ворці Марусі Чурай. Шевченко ж міг цю пісню не тільки чути, знати, але й сам міг співати, а окремі мотиви-образи використати у своїй поезії, що й стало основою приписування йому авторства.

Пригадую, як у 80-х роках минулого століття спалахнула полеміка між мною і поетом-кобзарем Миколою Литвином, якому я продемонстрував українську народну пісню на одну риму, записану від мого батька, – «У степу могила з вітром говорила», що з деякими іншими («Із-за моря та й із-за лиману» тощо) передавалася в нас із роду в рід. Микола Степанович був збентежений: «Бути цього не може, бо така є в Тараса Шевченка!!! Щоправда, не на одну риму». Цей реальний випадок, як на мене, засвідчує природну схильність нашої культури в її живому функціонуванні до широкої варіативності, неперехідну близькість фольклору й літератури, врешті-решт – унікальну творчу потенцію народу.

Тетяна Горицвіт

ВЕЧІР ПЕРЕД ВІДКРИТТЯМ ВИСТАВКИ

*Аллі Миколаївні Тимошенко,
мисткині, завідувачці відділу Полтавського художнього музею
(Галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка**

**Шкода, що не прийнято друкувати фотографії тих, кому присвячується твір. Алла Миколаївна Тимошенко, неймовірна художниця і напрочуд гарна жінка, уміє створити перед об'єктивом яскравий образ – витонченої Музи, пишної аристократки епохи бароко, кокетливої панянки доби модерну, сліпучої Снігової Королеви, спокусливої femme fatale... – зберігаючи водночас свій власний неповторний характер.*

Останній день перед відкриттям виставки минув. Тиша і спокій запанували у великій залі. Усі експонати на своїх місцях, дбайливо і зі смаком та розумінням розставлені й розвішані, їхні назви, а також анотації ретельно розклеєні коло відповідних творів. Ще ніхто з відвідувачів не поспішає до галереї. Дописують заготовки своїх виступів мистецтвознавці, думають над списком інтерв'ююваних репортери, засинають у передчутті відкриттів і розкошів естетичної насолоди шанувальники мистецтва.

Завтра тут буде дійство: потужне, немов виверження вулкана, феєричне, неначе полярне сяйво, запальне, мов карнавал, незрівнянне й незабутнє.

Однак це буде завтра, а сьогодні ввечері тихо, немов перед бурею, чи напередодні бою, чи незадовго до балу. Не гримить барабан, не сурмить труба, не витягує високу ноту скрипка. Тихо.

Працівники галереї й завідувачка експозиційного відділу щойно все остаточно перевірили, залишається тільки замкнути залу. Усі, стомлені працею й клопотами цього «передвиставкового» дня, прямують до виходу, завідувачка останньою, з ключем від зали в руці. Раптом позаду них щось ледь чутно тенькає, і починається майже непомітний, однак настирливий рух.

Якби працівники галереї zostалися ще на мить чи обернулися, вони б скрикнули від не-

сподіванки й глибокого подиву. Усі картини, гравюри і скульптури заврушилися, засовалися, закрутилися на своїх місцях: їм так інтенсивно прагнеться показатися перед відвідувачами, що їхній запал і порив стиснулися в тугу пружину очікування. Якщо зараз байдуже чи недбало грюкнути дверима зали, пружина вистрілить, і тоді всі експонати позриваються зі своїх місць, зметуть геть естетично вивірений порядок. Якщо ж несміливо й невпевнено причинити двері, теж ніхто не залишиться на своєму гвіздочку чи підставці – картини й скульптури зіб'ються до купи, тиснутимуть на двері, вимагаючи прочинити їх навстіж, чого доброго ще й надвір виберуться...

Щоб замкнути залу напередодні відкриття виставки, потрібні не лише зусилля, а й особливе чуття і мистецькі вміння. Адже треба зробити так, щоб художні твори не сполохалися, не сахнулися, не образилися й не зневірилися, а щоб чекали наступного дня й накопичували свою

силу, щоб зуміли не перестоятися, а настоятися у своєму прагненні поспілкуватися з поціновувачами. Тим-то й доручено ключ тій одній, що вміє і може.

І завтра станеться: швидкий зблиск, немов яскрава блискавка, ніби гостро заточена стріла, що влучає точно в ціль, неначе віртуозне танцювальне «па» – один оберт ключа і, мов портал у новий Всесвіт, прочиняється двері до зали, де розміщено Виставку.

А потім, коли бурхливі емоції вгамуються, враження вяжуться, незабутнє закарбується в пам'яті, скороминуче притлумиться, а картини і скульптури вже вдосталь наспілюються з відвідувачами і навіть трохи стомляться від приділеної їм уваги, замикають виставкову залу потрапить будь-хто. Проте того вечора, що напередодні відкриття, ключ може бути довіреним лише одній людині – тій, яка справді знається на цій справі, володіючи мистецтвом підбирати ключ до виставки.

ПРО КЛЕН ГРИГОРІЯ ВОЛКОВА

У Ван Гога є соняшники й іриси, у Клода Моне – водяні лілії-німфеї і червоні маки, у Катерини Білокур – весняні й осінні квіти, котрі мистецьки-природно поєднуються на одній картині – впізнавані, особливі, характерні, різні образи – а в Григорія Волкова є клен.

Клен:

кубістичний за шорсткою чіткістю виразно виписаних

геометричних форм стовбура і крони;

експресіоністичний своїм інтенсивним відчуттям і

напруженим переживанням суперечливо поєднаних рис екзистенції людини: тривкості і крихкості, тягучості й уривчастості;

символістичний за концентрованим утіленням таємниці

краси перебування у затінку дерева;

абстрактний завдяки продуманому

компонуванню мас форм і масивів кольорів;

реалістичний тією мірою, якою дозволяє безпомилково ідентифікувати

зображене на художньому полотні.

У міфологічних традиціях багатьох народів є образ світового дерева як узагальненої моделі Всесвіту й місця людини в ньому. Клен Григорія

Волкова деталізує цю модель стосовно екзистенції людини як індивідуума, наочно зображуючи різні стадії життя людини – від дитинства через зрілість до старості – із притаманними їм неповторними особистісними переживаннями. Картина художника Волкова – надзвичайно цікава за оригінальністю задуму і потужно вдала за довершеністю його втілення. Це полотно – спроба міфологізації буття окремого індивіда засобами живопису, завдяки чому унаочнено характерну здатність сучасної особистості до усвідомлення своєї окремішності на противагу розчиненню окремої особи в колективному, суспільно-загальному, що було притаманним традиційному суспільству і відповідним чином відображене в класичній міфології.

Важливо, що під цим унікальним деревом, створеним пензлем митця, є все, що потрібне для повноцінного життя кожній людині: вільний простір, відкритість перспектив і водночас затишок і спокій; майданчик для руху та місце для медитацій; місцинка для радості й куточок для суму; весняні надії й осінні звершення; точка біфуркації, з якої вирушають у далекі мандрівки, і момент істини, коли повертаються додому – все вміщується під кленом Григорія Волкова.